

Učitel matematiky

Respublica mathematica

Učitel matematiky, Vol. (1992), No. 3, 4

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/152086>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1992

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Respublica mathematica

Výbor MPS

Věci veřejné se staly kdysi základem veřejné správy a rukou v ruce i základem počítání. Sdružování lidí bylo základem jejich přežití ve světě plném nástrah, nástrah na které je člověk vybaven jen o intelekt lépe než ostatní zvířata.

Jen jako historici bychom se ptali, kdo lidské civilizaci přispěl jakým dílem. A poučili bychom se o tom, že se intelektuální pokladnice lidstva plynuly kapky z nejrůznějších stran, zemí, národů, institucí, skupin aby vytvořily studnici, z které mohou být napojeni, když k ní přijdou a nezkalí její vody.

Matematika je svou podstatou, svou metodou, svými výsledky zcela nadřazena všem skupinovým zájmům, je však ve své vývoji závislá jako všechny vědní oblasti na možnostech a vůli společnosti, v níž se rozvíjí. Jeden z kořenů, z něhož vývoj matematiky čerpá, má spojení s jazykem národa na jehož území se vyvíjí. Národní jazyk transformuje světové poznání širokým vrstvám, z nichž teprve vyrůstají učenci, kteří mají možnost se do světové vědy vrátit, ač by ztratili pouta s národem, ze kterého vzešli. Dát našim národům možnost kulturního rozvoje patří k všelidským věcem veřejným. A rozvíjení spolupráce tam, kde není jazykových bariér, je jen ku prospěchu věci veřejné.

Nehodí se v této době připomínat, že Česká matematická obec se v době obnovování státní samostatnosti v roce 1918 dala plně do služeb vytvářející se slovenské matematiky. V časopise pro pěstování matematiky a fyziky vyšel jako příloha první ročník Rozhledů matematicko-fyzikálních v roce 1922 (tedy v roce následující po změně názvu Jednoty na Jednotu československých matematiků a fyziků) a snad nevědomky, snad symbolicky, se v tom čísle objevuje i první slovensky psaný článek Konstrukcia stredu oskulačnej kružnice hyperboly, jehož autorem byl martinský učitel Augustin Vondráček.

Kontinuita spolupráce slovenských a českých matematiků pak nikdy nebyla přerušena, i když v určitém období již byly na překážku uměle vytvořené hranice, které bylo nutno překonávat a kdy přes politické systematické tlaky slovenská matematicko-fyzikální obec nepodlehla roztržce a vytvářela předpoklady pro budování pozdější intenzivní vzájemné spolupráce s českými matematiky a fyziky.

Nic nebránilo vytvoření Jednoty slovenských matematiků a fyziků, která formálně rozhodovala o svých záležitostech již rok poté kdy se mohla činnost Jednoty v roce 1955 znovu oživit. Obě národní části Jednoty měly vždy na mysli to, co je skryto ve slovech Respublica mathematica. Nezkomplikujme si život hranicemi. Budujme společný stát, který pomůže naší veřejné matematické věci.

Co by se mělo změnit v našem školství ?

akademik prof. RNDr. Jaroslav Kurzweil, DrSc.

Bývaly Čechy, Morava, Slezsko vyspělé země v rámci Evropy, v každém případě na konci devatenáctého století a v první polovině století dvacátého. Naši předkové dokázali v podmínkách rakousko-uherské monarchie vytvořit relativně dobrou soustavu škol - vzpomínáme působení České ústřední matice - školské - a dokázali ji udržet a zlepšovat v období první republiky. To byl základ, na němž se rozvíjela vyspělost kulturní, průmyslová, obchodní, všeobecná. Tím spíše dnes, kdy musíme dohnět tak četná zaostávání, potřebujeme dobrou soustavu škol, dobrou či spíše lepší podle současných měřítek vyspělé Evropy. Bez ní odsoudíme naše potomky k dlouhému zaostávání, bez ní budeme bobtnat na písku. Ostatně, vzdělanost společnosti je podmínkou, bez ní kvalitní demokracie nemůže existovat.

Ve srovnání s minulostí, blízkou i vzdálenou, měla by škola mnohem více vycházet ze schopností a možností dětí a sloužit jim a také z jejich zájmu a potřeb. O schopnostech a možnostech dětí a o jejich rozvoji víme dnes více, než se vědělo v minulosti, a budeme vědět stále víc.

Naši prvňáčkové přicházejí do školy převážně mezi svými šestými a sedmi narozeninami. Čeká je - a často i jejich rodiče - velký nápor. Musí se přizpůsobit současnému režimu školy, mají se naučit dobře znát písmena a číslice, začínají číst, počítat, cvičit se v psaní a ještě mnoho jiného. Tento nápor se od dob císaře pána změnil jen k horšímu: na všechno máme méně času, stále více pospícháme. Při tom pomoc a úleva je nasnadě: naše děti jsou převážně dost vyspělé, aby mnoho z toho, s čím se setkávají v prvním ročníku ZŠ, pochopily a osvojily si již v předškolním věku. Již od pěti let by se mohly a měly seznamovat hrou formou s písmeny a číslicemi, se začátky čtení a počítání (ne psaní - zdůrazňuji), zcela jinak než v prvním ročníku ZŠ, vše pomocí hry s využitím skládanek, stavebnic a jiných pomůcek. Tím by se děti i přirozeně vedly ke komunikaci, spolupráci. Na tyto metody by měla plynule navazovat škola. Děti ve věku okolo pěti let jsou velmi zvědavé, acc chtějí rozumět tomu, co se děje okolo. Že tuto jejich tužbu nedovedeme naplnit, to je velká plýtvání s možnostmi, jejich budoucností.

Ještě v jedné věci jsme před dětmi dlužníci: děti v raném školním věku mají přirozenou a velkou potřebu pohybové aktivity; tuto potřebu musíme lépe naplňovat ve škole i mimo ni, bude to vydatný příspěvek k zdravému vývoji budoucích generací.

Nebudu se zabývat odbornými středními školami, věnuji si však gymnázia. Jejich posláním je připravovat studenty ke studiu vysokoškolskému. Z přirozených důvodů má toto poslání dvě části:

- (1) Poskytnout studentům solidní všeobecné vzdělání založené na oborech humanitních i přírodovědeckých.